

Діло

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. швдн. 143.322
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕ-РЕДПЛАТА В КРІЮ:
Місцеві 5-00 зол.
Чеські 15-00 „
Польські 27-00 „
Рівні 53-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар,
Франції, Голландії, Бельгії 25 фр. фр.,
Італії 7-50 зол. Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.,
Зінна адреса 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

„Обоє рябоє“...

Львів, 23. лютого 1930.

В сеймовій адміністративній комісії було і є багато клопоту з законопроектами про самоврядування. Між самими польськими партіями заходять великанські різниці в поглядах на само-приздування та його цілі, що зрештою є зовсім прозримим та природним явищем. Колиж ми змиряємося нині на цій справі, то робимо це то-му, щоб звернути особливу увагу на становище яких груп у справі самоврядування, а саме: польських ендеків і бебістів. Як у багатьох інших справах, так і в цій обидві групи завзято себе по-торкують, але фактично роблять ідентичну робо-ту і амають до одної і той самої цілі, тільки при допомозі інших засобів та іншими шляхами. Що-так воно фактично є, в цьому маємо нагоду пере-конуватись щодня. Найновішим доказом на те — саме теперішня справа самоврядування на у-країнських національних територіях у межах Польщі.

Нові самоуправні законопроекти, над якими працюють у сеймі, побудовані в своїй частині, що відноситься до виборчої ординації, на голо-вних демократичних підставах загальності і рів-ності голосування. Цього демократичного при-ципу ендеки нібито є самоврядування не хоче усунути, але натомість намагається штучно за-безпечити польському елементові навіть у суто українських громадах повну перевагу в органах громадської самоуправи згідно з рецептом Ст. Грабського (три четвертини мандатів для поля-ків у кожній громаді), або ввести до самовряду-вальної системи т. зв. національної куріальності (окремі райони щодо чисельності репрезентації від українців і поляків). Бебісти відкидають таку концепцію як неполяк і твердять, що вона шкід-лива для польської державної рації. Їх мета: не розвивати національні шовінізми, як це роб-лять ендеки, але державно асимілювати украї-нців. І тому вони за тим, щоб громадське само-врядування цілковито узалежнити від держав-них чинників, бо тільки вони, мовляв, покликані боронити польськості всіх земель і пихувати всіх громадян, без огляду на їх національну при-належність, на добрих горожан польської держа-ви. Такі мотиви бебістів лягли між іншим в осно-ву становища в часі дискусії над самоуправними законопроектами при другому їх читанні в ад-міністративній комісії, коли то вони провели свої дві поправки такого змісту: 1) що віят і його за-ступники мусять знати польську мову в письмі та слові, а чого мусять скласти іспити перед спе-ціальною комісією повтового відділу і 2) що ви-бір громадської ради і віята має затверджувати не повітовий відділ чи повітова рада, але староста.

Бебістичне становище в цій справі являю-че дуже добре „Слово Польське“ з дня 23. лютого ц. р. у статті п. в. „У боротьбі за здорове самовря-дування“. В цій статті читаємо між іншим ось-що: „Введення в життя помислів проф. Граб-ського унеможливило б раз на все асиміляцію (scalk-wanie) населення нашої дільниці, чи та-кож інших національно-мішаних теренів у на-роді і державному розумінні, тобто у абір горожан, що займають суцільні поляків становище залеж-ності не тільки правової і формальної, але й мо-ральної, що випливає зі самолюбного пізнання його (тобто державного народу) ідеї. Фактом є, що завданням національної політики в Польщі, т. зв. державної політики (бо почесном є станови-ще, яке допускає можливість існування окре-мих національних інтересів від державних), може бути виключно тільки примування до створення ч Польщі народу, в тому новому, новому для нас, але відомому на заході розумінні, тобто народу державного, і то не тільки при допомозі праці на терені етнічних меншостей, що підлягають впли-вам сепаратистичних течій, але й на ґрунті етнічно польської суспільності, аніж частина якої по десятих роках незалежності не прояв-ляє найменшого прозримання для державної ідеї та для її вимог до суспільного життя. Про те не-розуміння свідчить хіба нагаляюча наша дотепе-рішня боротьба в ділянці самоуправної політики з противниками, які вважали потворною кон-цепцією самоврядування, органічно сталею до держави, бо призначені до механічного про-дмислення самоврядування члениський держа-

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий“

у Львові, Ринок ч. 10 (ч. телефону: 433. — Конто Почтової Штатини ч. 143.467).

Як Центральна Каса українських кооператив-них приймає вклади ощадності, забезпечує їх у твердій валюті та поміщує у наших коопе-ративах, щоб піднести господарський розви-ток українського народу.

Тим більше самозрозумілим є загальне на-ше становище, що механічне введення парламен-тарно-демократичної системи до організації са-моврядування унеможливило цілковито приво-рнування такої самовільної політики, яка прямувала до реалізації державних цілей, озна-чених у повних міркуваннях.

Отже ендеки приймають теоретично демокра-тичні принципи в самоврядуванні, але фактично касують їх штучним забезпечуванням переваги для польської меншости на наших землях, або вволенням у само-рядування куріальності. — а бебісти є взагалі проти всякого громадського самоврядування і проти демократичних „пред-разсудків“ у цьому, бо по їхньому — вони дер-жавно не асимілювали, але сепарували чи пак протиставили самоврядування державі на на-ціонально неполіських територіях. Самовряду-вання повинно бути орган чно втілене в держав-ну адміністрацію — ось підставове гасло бебістів, бо тільки тоді можна перетворювати „етнічні меншости“ в одну державну націю з поляками.

Хоч між ендеками і бебістами є значна різ-

На економ чні теми.

Жиди і ми.

В кожній людині є вже така влада, що коли наїдеться в тяжких обставинах, то складає вини лиха не на себе ні на сильних міра цього, але на когось третього, на того, що на ньому має надію впасти свої страсти. Приклад цієї людської сла-бости дають нам нині жиди своїми шораз більше агресивними нападами на нашу кооперацію. Пер-шу скрипку грає тут польсько-сіоністична „Хві-ля“. Хто слухає за тоном цих нападів, того ра-зять неопертий на нічому закид, що мотивом творення української кооперації є не українське господарське питання, а ідея антисемітизму. А-давайте, що на ці теми пишуть і говорять на жи-дівських конференціях не представники госпо-дарства, але політики. І саме вони, ті, що не пра-цюють практично в торгівлі і не знають жидів-ських звичаїв в торгівлі між установами пооди-нкових націй, роблять своїми статтями погану прислугу господарським взаїмовідносинам між українськими і жидівським господарським світом.

Як робітник в одній з українських торговель-них кооперативних централей уважаю своїм обо-в'язком зазначити, що наша кооперація має на-віть т. зв. і торговельні зв'язки з жидівським тор-говельним світом. День в день приходиться мати до діла з жидівськими торговельними і промисло-вими фірмами. На бажання авторів дотичних статей можемо послужити дуже багатьма дока-зами. І ніхто з обох сторін не чув якихнебудь на-тяків про національні протистества. Що більше, новоповстаюча жидівська хліборобська коопера-ція горнеться добровільно до нашої організації. Видно, що і вона не бачить у нас того антисе-мітизму, про який говорять жидівські політики згідно малопольського прапору, вате бачить госпо-дарський інтерес співпраці.

Чи дати докази? Не буду писати так, як пи-ше у „Хвилі“ д-р Ротенштайн, що, мовляв, у я-комусь воявісті звернувшись яксь, адається 23. українські „доялаче“ до одного керманіча адмі-ністрації з пропозицією відібрати жидів шинка-рські концесії і трафіки за обіцянку підтримки політичної патури, бо ці його твердження виста-дають на звичайну сплетню. Вказу на факти. Згадайте, панове, до жидівської „Рільничо-Город-ничої Кооперативної“ в Терасполі і спитайте її у-праву, через кого пропав вона свої барабани, о-прки і т. д., і т. д. то о. А мущу пригадати, до-що ця кооперативна організація добре й ор-ганізується на ринках збуту. Або зайдіть до Експози-ції Центросоюзу в Катоніних і спитайте, кого

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свою і своїх близьких будучність тим, що складає свої ощадності в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ниці в тактиці, то під оглядом цілей одні в другі від себе цілковито не ризикують. Ендеки хочуть при допомозі польської меншости і при допомозі державного апарату національно зломити та за-симілювати всіх українців у Польщі, а бебісти хочуть досягнути цього виключно при допомозі державної машини. Ендеки хочуть не робити про-стоїліїною і явно а бебісти намагаються дося-гнути цього при допомозі обіцянок клячів про і з-оліку в піклування навіть над неполіськими громадянами. В практиці це піклування нахо-дять свій вислів у реалізації т. зв. регіоналізму, тоб-то в творенні всяких польсько-українських госпо-дарських, культурних і навіть політичних ім-през. Словом бебісти хочуть перевести придума-ний Грабським для школи утравізм на всі ді-лянки життя. Зайдемо то в них і появилася тепе-р концепція утравістичного польського народу, народу, що ідентифікував би себе в цілість поль-ської держави.

Зі сказаного бачимо, що бебісти проводять у ділянці національної політики програму швах-поліки, тільки іншими від ендеків засобами. Для нас одні й другі є однакови „приятелями“.

вона обслуговує, і чи йшли би до неї оференти жиди, якби відчували там антисемітизм. Але не мусите, панове, трудитися аж так далеко: зай-діть у самому Львові до роздільні Центросоюзу, а побачите враз, що приїхав по товар від укр-аїнської кооперативної жид. В н вам скаже, що є членом цієї кооперативної і зовсім не посяжати-ся вам на антисемітизм ні тут у Львові, ні там на селі.

Маючи нагоду бувати частіше в повітових кооперативних осередках, я бачив, що такі самі добрі відносини є всюди. Нераз бувало, що жидів-ські фавори робітники переходили від жидівських фірм до українських кооператив, тому, що вони краще винагороджували, а все дуже багато жи-дів має заробітки при українській кооперації.

Але... Що таке є антисемітизм, а що інше го-сподарська конкуренція, самооборона. І саме про конкуренцію між самими жидами мій би я ба-гато сказати. Знаю, як завзято поборює одна жи-дівська фірма другу. І представляю собі, скільки було би крику про антисемітизм, колиб у таких випадках одною із сторін була українська фірма. Але годі. Кожний мусить шукати заробітків у цих справах і тяжких часах, нагода до виписку аж усміхаться. Але виписок треба поборювати. А це є завданням кооперації. Ось знова приклад: Як довго не було в косівському повіті кооперативно-го життя, то по селах були ціни на товар ядов-а, то й утроще дорожчі, ніж повинні бути, а до то-го в кожному селі інші. Тому разячому випискові приватних купців, зрештою як жидівських, так і християнських, кляв край Повітовий Союз Ко-оперативний у Косові і став при допомозі місцевих кооператива регулятором ціл. І жиди лізали там боротьбу в кооперацію. Але чи будете, панове, твердити, що ця самооборона акція при допомозі кооперації проти господарського виписку приват-них купців (жидів і християн) виросла також під впливом антисемітизму?

Та є ще одна справа. Наша кооперація не в новістю. Вона ж давня, ще передвоєнна, лиш по-літні переорганізована, скріплена. Чому перед-тим не відносилася такі голоси проти неї, але щойно почавши від цієї року? Відповідь коротка: бо досі не було ще такої господарської нужди, як саме сьогодні. Господарський занепад Польщі є-асіх, де хліборобство, купецтво і промисел. І кож-ний, що хоче жити, кидається на всі сторони. А український селянин, той повин, повозаний, вже не має торговлі на шось величезне домижуче.

шахрайство, як він це звичайно бачив, але бачити чимсь таким, що дає заробіток. Тому кидається до торгівлі, стає до конкуренції з іншими купцями. Отже до торгівлі й інтелігент, що й дачи паїття в уряді в той самій причині, що й жид. А що українцям присвечує одночасно ідея кооп. як боротьби проти низького, вони її організують. І то не лиш заставу їм збут товарів, але й перерібок, промисел, словом: творять нове господарство. А воно може лиш піднести обороти, дати населенню нові заробітки. Може бути лиш корисним для купецтва. Але цього жидівські політики не хотять розуміти і тому намагаються на творчу кооперацію як на свого противника, замість бачити в ній підном до більшого господарського життя.

Але пернім до торговельного світа. В останніх часах падає найбільше зацікавлених, текстильних, збройних та деревних фірм. Чи це також через українську кооперацію, яка цих ділянок зовсім не трікала? Чи може через нашу кооперацію потрапили жидівські левчі фірми грубі міліони по Берлінах та Віднях? І ще одне. По обчисленням можна сказати, що кооперація охопила досі на території Сх. Галичини приблизно 5 проц. усього торгу. Чи це спричинило жидам таку велику страту, що аж треба підносити такий крик? Очевидно, що ні. А коли би ці панове завлали собі грудю обрахувати, скільки трафік і кормем мають кооперативи у своїх руках, то побачили б безосновність своїх парікалів, бо трафік та кормем є в посіданні кооперації просто виїмками.

Коли вже мова про кормем, то знаємо з цілої нашої історії, що вони були найбільшою язвою нашого села й народу. Про це говорить зрештою навіть жидівський історик д-р Майваль.* Він сам твердить, що кормем бував все місцями демагогією, розпусту, бруду, некультурності, жабою села і тому викликували його обурення. Такими є вони ще й нині, такемо коли вони є в руках українців, не то жидів. Якби вони були таким самим чинником, як гостиниці на захолі, себто місцями культурних розривок, читальнями, готелями — то кооперація не бачила би в них зла. Але тоді культурній діяльності погодитися з тим, аби в нас мали істнувати ще нині в тій формі ці історичні ажера тріпавого пияцтва. Голі погодитися й живити в селі, в того жиди не в силі зрозуміти і не хочуть передбачити, що такі кормем мусять у нас аніжати як пережиток, як шовк шкідливий. На всякий випадок кооперація не перебирає кормем по жидів у свої руки.

Колиж говорити про співзалежність села й

міста, продуцента й консумента, або — як хоче д-р Р — хлібороба-українця й жидів-купця, то мінливість господарська криза села доводить, що місто залежить куди більше від консумпційної сили села, а не — як каже д-р Р — село від консумпційної сили міста. Добробут села — не основа добробуту купця міста. І софізмом д-ра Р. є, що упадком консумента-жидів буде зломаний розвиток кооперації. Бо ж хіба він знає, що не 10 відсотків жидівських консументів ринка про добробут 90 відсотків хліборобського населення, але навпаки.

М. Творидло.

Вісти з „Рідної Школи“.

Вірадий обав. — Не задержувати збірки!

І. Потреба рідного шкільництва каже навіть зовсім звичайним ширим людям принести для „Рідної Школи“ не раз і поважну жертву. В останньому часі жертвували для „Рідної Школи“ громадяни з Космача: Дмитро Ленюк, Семен Кушнірчук, Парашка й Михоля Книшук і Василь Іванчук півморгові парцелі під будинки для „Рідної Школи“. Основано в тій місцевості 5 народніх шкіл (збірні лекції дев'ятковою системою) в частинках: „Ставник“, „Рущори“, „Космач-село“, „Медвеже“ і „Плауц“ (разом 118 дітей). Для двох перших шкіл будуються окремі будинки, бо громадяни Космача хотять мати свої повноправні школи. На третій будинок на „Плауц“ вже зведено матеріял. Даровані парцелі мають вартість 2.000 золотих, а будинки при дарованій праці і численних матеріялах будуть коштувати 8.000 зол. готівкою. Лучні назустріч тим сміливим поривам нашої прекрасної Гуцульщини Головна Управа „Рідної Школи“ ухвалила уділити своєму Кругові в Космачі 1.000 зол. на докінчення будинків.

На днях Кураторія ЛШО дозволила переїхати „збірні лекції“ в Березові Нижньому в Печеніжинщині на повноправну народню школу.

ІІ. Низька загальна сума зі збірки на коляду, яка вплинула до цієї пори (49.835 зол. 83 сот.), наводить нас на думку, що ще не вся збірка прислана на призначену ціль. Звертаємо увагу, що безумовно не можна нікому ані приватному, ані ніякій установі розпоряджатися збіркою без окремого дозволу Головної Управи, яка той дозвіл на збірку одержала. Тому, що адміністраційна влада допомагається від нас виказу тих, які не звернули одержаних лист, або звернули їх, задержавши без управ-

лення в цілості чи частинно — можуть вийти всякі неприємності. В інтересі нашого Товариства треба оминати їх, тому пересилайте негайно до „Рідної Школи“ все, що під кличем „Рідної Школи“ чи на її листи в січні ц. р. зібрано!

Головна Управа „Рідної Школи“.

Старицька-Черняхівська арештована.

З достовірних джерел довідаємося, що ДПУ арештувало в Києві відому нашу письменницю Старицьку-Черняхівську і всіх членів її родини.

Криваві заворушення в Москві.

Дня 20. лютого прийшло в Москві до кривавих вуличних заворушень на резірійному тлі. Причиною тих заворушень було те, що клуб безбожників намагався замкнути останні церкви, проти чого виступили вірні християни, які в той час молились. На оборону безбожникам стало військо, яке почало силою виганяти богомольців з церкви. Побожні правотави з голими руками кинулись на озброєних воїнів, настільки чого військо стріляло до товпи. Підчас заворушень агітувало багато осіб, яких імена держаться в тайні.

Більшовики не розстрілять рабів.

Московський кореспондент Жид. Тел. Аг. довідається, що смертний присуд на рабів не буде виконаний. Рабівим грозить лише велика кара. Всі рабіни у вітебській окрузі наслідком переслідувань влади кинули місця осідку.

Політичні вбивства у Шангаю.

„Таймс“ пише: У Шангаю невідомі особи застріляли двох визначних членів комінтатгу. В атентаті брало участь 7 осіб. Замордовано також одного політика із лівого табору.

Міністр засуджений на смерть

З Кабула повідомляють, що там засуджено на кару смерті міністра закорд. справ Магомед-Вагі-Хана. Його засуджено за те, що він товаришував Аманулі підчас його подорожі по Європі.

*) r. Josef Meisl: ie Geschichte der Juden in Polen und ussland (в трьох томах).

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

11)

З нових книжок.

9. Клопоти з мовою. (Докінчення.)

Ю. Шкрумеляк, як більшість галичан, досі не відчував, що перед „що“ і „який“ не можна писати „це“ і „цей“, тільки „те“ і „той“. По-латини уживав російських слів: „тьма“ (темрява, пітьма), „красота“ (краса), „іза“ (задня, в причині, наслідком), „последний“ (останній), „одушевлення“ (захоплення), „точ-в-точ“ (точісінько), „обитатели“ (мешканці). Польських слів: „гроза“ у знач. жах (згроза), „умикають“ (утікають), „поступования“ (поведінка), „не розумів, що то (таке) таємниця“, „заклопотання“, „нетерпеливлячесь“, „сопплі“ (зам. скапи), „занім“ (закім), „уйшли з життям“ (вирятувалися). Замість „цього“ уживав — „цего“, провінціалізму „мож“ зам. „можна“ і ін.

У М. Брилинського находимо також сильно вкорінені у нас москалізми, такі як: „більше чим“ зам. „більше як“, „через кілька днів“ зам. „за“, „сейчас“ (зараз, негайно), „ошибатись“ (помилатись), „многі“ (численні), „почва“ (грунт). Крім цього: „туский“ (тьмянний), „чуть“ (ледви), „відвизатись“ у знач. позбутись, спекатись, „залися в полон“ (піддались), „опять“ (знов), „переводчик“ (перекладчик), „заговориши“ (змовник), „підспіваний“ (що наспів). Польонізми: „зглядию“ (себто), „ошоломлюючо“ (запаморочуюче), „найкраще ма-лася (почувала себе) чета“, „вищюфатись“ і ціла низка чисто польських фраз.

Між цими фразами на першому місці стоїть невідступне галицьке „ходить о то“, яке в нашіх пресі починають уже заступати не менше недолугим „ходить про“, хоча наша мова знає тільки „де про“ („про що тут іде?“), або „справа в тому“. Є в у Брилинського „одначе“, — агідно з польською канцелярщиною — на всіх місцях у реченні, крім того, на якому воно в нас повинно стояти: на першому Напр. „без надзвичайних одначе для нас трудів“, „Тому одначе, що...“ Ось аразки канцелярської не на-

шої нелітературної фразеології: „На правдивому фронті переорганізовано полк та кинено би...“ — „Зі сторони станіславівців, жертва убитими не було...“ — „що зі станіславівцями остаточно сталося...“ — „Не хотіли перетягати струни, бо десятикування могло би дати цілком протилежні наслідки...“ — „Чують несмак з цілої тої комедії...“ „Так якось важко й гаупо заразом“.

У нарисах д-ра С. Шухевича находимо перш за все прогріхи проти звичайної граматики: „тих прапорів було тільки (так) багато“, „на даху будиночка“, „його повішають“, „слово сталося (зам. стало) ділом“, „погляну на роя“, „переб'рків“ (зам. перебірок), „догонити фронт“, „казармів“ (казари), „що ти там тільки багато маєш“, „перепадував сніг“, „команду полка“ (зам. полку).

Москалізмів сила-силенна: „відходили від ума“, „прочі“ (решта), „залишний“ (зайвий), „зовсім інший вид представляв собою“, „задорова (велика) божниця“, „лопнули“ (трісли), „лінтаї“ (лінохи), „пост“ (становище, стійка).

Польонізмів: „фалістий“, „яко-тако“, „опустили машину“, „товпи (тауми) цікавих“, „шторцом“, „вставляювались за арештованими“, „при чім виконував... викривлення“, „на представлення старшин що...“, „вони робили представлення, що...“, „ай зібрав рештки занекаючої енергії“, „які тортури переносить...“, „ви говорите про мальтредовання поденнрвуванням“, „всюди був бруд не до описання“, „нескінчений раз мав повторитися... злочин“, „конечно якраз у нього“.

Є й такі родзинки: „Дуже не люблю жадних дискусій“.

І це тільки поодинокі приклади, вихоплені сям-там. Якби почати аналізувати деякі місця, то важко було би продергись через нетристілю. Наприклад: „А воцього думало, що як упаде Іван город і Варшава і ще там може щось, то тоді „москаль“ напевно скапітулює і буде просити є мир. А тоді прийде для „ляндштурми“ напевно кінець війни! В сербських горах їх (кого?) не потребували, бо це було за тяжке для них. Про війну з Італією ще майже нічого не знали (хто?). Війни з Румунією ще не

було. А зрештою, що тамті (хто?) проти цього (якого?) фронту. Це ж війна з самим „царем“. Він (виходило би, що цар, тимчасом це фронт) відпаде, то тамті нічого не значать“.

Коли автор або якийнебудь оборонець такої мови скаже, що тут лобно вибрані відірвані фрагменти, тоді можна перейти з ними сторінка за сторінкою всю книжку і почати виклад від зовсім первісних правд.

Переклад „Пригод Швейка“ має такі-ж загальні недостатки. Тому, що в оригіналі автор свідомо уживав багато вульгаризмів і зовсім буденну мову у розмовах, поруч літературної, переклад повинен би тим ясніше зазначувати ті дві царини.

Стан нашої літературної мови в Галичині має всі ознаки безладдя, як у кожній діяльній, в якій нема ніякого компетентного органу, що виконував би над нею мінімальну контролю. Часопис убиває книжку, а вся наша преса з малими виїмками редагована людьми, що є або самоуками або журяться всім іншим, крім якості матеріялу, з якого живуть живим словом. Про мову поодиноких фахових журналів уже й не казати.

Наше становище, галичан, стає хвилинами парадоксальне: наші видавництва і скількістю і якістю не в силі задовольнити наших літературних потреб; приплив книжок із Радянської України є мінімальний, а більшість із них писана також нелітературним жаргоном. Перекладами займаються там особи, що може й знають чужу мову (якколи задовольняться тільки російською), але української вчать... при перекладі. Таким робом у мові надлипливість щораз частіше подибуємо найчистіші польонізми, а в нас з тої самої причини — з незнання російської мови — поширюються віддавна москалізми серед польської складні.

А правопис? Члени редакції можуть поспіяти, що навіть наші професори починають уже писати „заняття“, „стрічка“, „різв'язний“, „наванання“! Остання спроба реформи правопису, зроблена „Комісар'ютом Народною Освіти“ в Харкові, замість прийти нам із підмогою, збільшила тільки безладдя — своїм власним безладдям. Та про це вже іншим разом.

СЕНАТ.

Промова сен. М. Галушинського на засіданні бюджетової комісії сенату, дня 21. лютого 1930.

На вступі зазначив, що кожний член Української Парляментарної Репрезентації почуває себе в дуже неприємній ролі. Говорити й не знаходити послуху, чути тільки крилату фразу про „меншостеву рису — вічне незадоволення“ бачити й вичувати тільки терпелючість тих, що слухають, а своє далі роблять — це є прокляття українського посла чи сенатора.

Не говорити й мовчати — також але, а може навіть гірше, бо дає аргумент урядові говорити, що всі задоволені. Отже остає тільки говорити, хоч стан українського шкільництва і культурно-освітньої роботи не тільки не поправився, але погіршився, і то значно. Від проб і повільного нашіплювання досвідів на тілі живого організму, стан цей стає не тільки організаційною рацією, але навіть державною рачією. Зі стану, що ми могли ще до якогось часу вважати переходовим, стаємо перед хронічним станом у найвищій запальній формі.

Є голоси, що нам спочивають. Вони більше платонічні, і ми їх не легковажимо. Але є цілі шари, які не тільки ворожо ставляться, але мають те почуття самозадоволення, що те, що досі зроблено для меншин на полі шкільництва, є велике діло, що Польща дала меншостям більше, ніж їм належалося. Такі голоси розносяться з усіх угодів.

Промовець переходить усі напрямні діяльності міністерства в останньому часі: реформи шкільництва, пропаганди для власної роботи, шкільного будівництва, гострих вимог до приватної школи і відвігнення виховного ідеалу. Всі ці питання вимагають розяснення нашого становища. Як довго не буде забезпечено українському (білоруському, німецькому, литовському, жидівському) чинникові вплив на шкільну адміністрацію, всі повні справи не тільки будуть односторонньо трактовані, але їхне

здійснення мусить або невадатися, або покінутися повною програмою уряду. На прикладах з історії державної і приватної школи, з персональних подій українського учительства, зі шкільних підручників, цензури книжок до бібліотек, виказує аномальний стан, що є впливом недовостачі громадянського чинника в управі школою. А справа університету, недовостача підтримки культури, науки, українського мистецтва, віджигування москвофільського трупа — це надатки до повнішого стану. В царині фізичного виховання — одна оргія шкільної, адміністраційної та прокураторської влади. Головні керівники виховних установ признаються на суді до провокаторських ачинків.

У позашкільній освіті змішання компетенції двох міністерств: освіти й внутр. справ стає загальною для цього так важкого й потрібного руху. Місце для зловживань безмежне, аж до скреслювання з гром. бюджетів сум на українські культурні цілі, і наказування сум на польські цілі.

І серед такого стану ставиться виховний ідеал польського громадянства. Це легко сказати, ще легше замикає очі на дійсний стан. Але дивлячись отвореними очима на справу, дивлячись на те, що дійсний стан річей є одним актом заперечення прав, навіть для культурного розвитку, цілому народові, муситься вважати так ставлений ідеал за нереальний. Польська сторона навязує теперішній стан посідаючи до часів перед розбором Польщі, а не хоче узглядити, що саме час існування Польщі в заборонних державах, був часом оновлення і ренесансу українського народу. Те, що польська сторона трактує як бунт і державний замах, це було найприроднішим виявом оновлення. Шойно прослідження, вирівнювання й зрозуміння цих важких історичних, незаперечених подій — дасть змогу приступити з отвертими очима до дискусії над взаїмовідносинами народів як рівних і одноразових чинників.

Присилайте передплату!

Получення трьох прикмет!

1.
Ніжне мило до ніжних татин. Надає їм свіжий вигляд і субельний запах.

2.
Ніжне мило до миття рук і лиця — запевнення свіжої цери й присмного запаху шкіри.

3.
Займаючою забавою для наших найменших є витинанки на кожнім опакуванні.

Перфумоване

МИЛО SCHICHT

ЧОС. Д-Р ВОЛ. ЗАГАЙКЕВИЧ.

Необхідна книжка.

Пос. Вол. Целевича: „Громадська самоуправа“, практичний poradnik для громадських радних. Львів 1930. Стор. 166.

Нетерпеливо вижиданий poradnik посла Вол. Целевича про громадську самоуправу вже з'явився. Це підручник, недовостачі якого наш загальний діяч уважав розуміючи вагу громадських справ і громадської самоуправи та безпеки, яка нам і на цьому полі загрожувала. Ш. автор у вступному слові зазначає характер і значіння вступу, який суше на громадську самоуправу з різних боків та причини безпомічності наших громадських радних і рад. Зарадити лихо і дати пораду та пошук у боротьбі за наші права в господарській самоуправі — ось цілі poradnika пос. Целевича. Під скромною назвою „Практичний poradnik“ криється великий муралний труд, який опрацьовує систематично більше як 40 законів, розпорядків і декретів, порушуючих найважливіші справи, зв'язані з господарством громад і з громадською самоуправою.

Методика цього poradnika, а саме впорядкування шлого юридичного матеріалу відповідало до річного змісту і предметового зв'язку на три частини: вбрана в кожній частині всіх правних норм, що відносяться до даної матерії; вкінці кожної, прозорий уклад і зміст дозволяють легко ориєнтуватися у всіх питаннях громадської самоуправи і дають практичні відповіді на подібні питання цієї великої, досі необробленої ділянки. Список законних норм, які обов'язують в цих справах, є навіть для рутинного правника цінним показником у великій скількості ріжкоманістості законодавства цієї ділянки. Великою — ієольогічною і практичною — прикметою poradnika є те, що він відноситься не лише до Галичини але об'ємає також Волинь. Подіся

Холмщину і Підляше, беручи під увагу окремі тамешні відносини і законодавство.

Найбільше місце, бо майже половину цієї брошури посвятив пос. Целевич бюджетовому праву громади. Ми не авертали досі належної уваги на велику вагу громадських бюджетів. В poradniku пос. Целевича знаходимо цінні uwagi про значіння громадських бюджетів для культурного і господарського відродження українського народу, та практичні вказівки, як належить громадський бюджет укладати і його боронити проти вживання наших грошей на чужі, не раз ворожі нам, цілі. Виходячи з правильного становища, що бюджет мусить обертатися у границях обов'язкових принципів і мусить бути зрозумілим, себто зрозумілим, дає автор в II. і III. розділі першої частини подробиці вказівки про поділоку позиції бюджету, ілюструючи їх конкретними прикладами. Зокрема звертає увагу на просвіту, суспільну опіку, публічне здоров'я, допомогу рільництву і т. д., які в громадському бюджеті повинні бути зрозумілими і опіку.

Не зважаючи на невідрадий матеріальний стан наших громад, почали існувати чимраз більше посягати до громадських бюджетів, а через бюджети до кишені українського громадянства на цілі, які не мають нічого суцільного з інтересами даної громади та які під національним оглядом є проти нас звернені. Тож у розділах IV. і V. подає автор поради, як українські громади мають у своїх бюджетах дбати про „Просвіту“, „Рідну Школу“, про дошкільне виховання молоді, про українських сиріт, інвалідів і т. д., а вкінці дає опіку на законних принципах відповідей на питання: чи може повітовий виїзд вставляти щонебудь до громадських бюджетів і чи має право скреслювати бюджетні підмоги на українські товариства?

Друга частина poradnika займається скарбовістю громади, а рідше доходами, які приносять громадській самоуправі як з титулів приватно-правних (прибутки з громадського майна і громадського добра) так і публічно-

правних (себто з самоуправних податків, оплат і самоуправних долатків до державних податків і оплат). Скарбовість громадської самоуправи опирається передовсім на законі з дня 11. серпня 1923 р. (В. з. Ч. 94, поз. 747) зі змінами в законі з 14. березня 1927 р. (В. з. Ч. 32, поз. 288) і декреті з дня 22. березня 1928 р. (В. з. Ч. 36, поз. 335), врешті на декреті з дня 17. червня 1924 р. (В. з. Ч. 51, поз. 522) про обов'язки і способи, яким самоуправа покриває свої видатки. Перший з тих законів, доволі хаотичний, фіскального характеру, отирає перед громадськими самоуправами багато джерел доходу, які силою своєї економічної структури мають далеко більше значіння для міських громад, ніж сільських. Перші стагають ці податки самостійно, другі за посередництвом повітових виїздів, які є обов'язані належні громадам гроші виплачувати негайно відповідно до ключа при поділокух родах податків. Та деякі повітові виїзди побрані в скарбових кас апланав задержують собі в цілому на свої потреби (платні, емеритурні, сплату довгів, ала для старостів тощо), кривлячи громади і мешканців в явас протизаконний спосіб. Обов'язком громад є боронити свої інтереси і своїх прав. В цій справі poradnik пос. Целевича дає докладні пояснення і вказівки. Між іншим наші громадські ради повинні звернути увагу на податок від оголошень і виїзсів, яких щораз більше і то у чужій мові з'являється у наших селах. Купець чи ремісник, що живе на нашій землі і з нашої керівництві не вважає своїм обов'язком дати виїзсів у мові населення, серед якого і з якого живе. Слушно дорікає пос. Целевич на постанови мін. розпорядку про висоту громадського податку від довельського права, який в українських воєводствах виносить від 1 гектара 18 гроша. Є це очевидне упривілеювання арендаторів довельського права, які в більшості рекрутуються не з наших людей.

Третя частина poradnika об'ємає кілька важ-

(Из нашего корреспондента.)

Коли я два тижні тому писав про „дево-
лічний конфлікт між католицизмом і фашизмом“,
я ніяк не думав, що мені так скоро прийде-
ться вертатися до цієї теми. Але життя в Італії досту-
пає швидким кроком наперед, і за гостра позо-
мка в справах виховання молоді почала аверта-
ти на себе увагу католиків і в самій Італії, і по-
за нею, підкреслюючи тим моральні ефекти ляте-
ранського пакту. Це тим більше дивовижно, що
наближається роковина цих славних пактів, і
приходиться підшукати формули, з яких ясно
буде видно їх велич разів існування.

І от ми бачимо перше об'явки а канцелярії фашистської партії про принципи фізичного зиховання дітей, які, далекі від усяких атлетичних завдань і ще більше від усяких спортових ексцесів, повинні мати на меті лише здоров'я жіночої мозоди".

„В одній зі своїх кореспонденцій я вважував за те значіння, яке спорт відіграє у житті фашистівської Італії. Тут лише відзначу, що в останні восьм'ять років фашистівської революції влічано 400 нових спортових майданів. Якщо їх додати до тих, які були побудовані за останні два роки, то ми будемо мати поважну цифру, що значно перевищує тисячку. Фашизм ставить собі завданням створити спортовий майдан у кожному селі... Отже слова папи до парохів Риму мали відгукнутися в дуже болюче місце. Тим більш болюче, що вони були сказані в самий день підписання Латеранського пакту.

ітих громадських справ, які по своєму змі-
сті не найшли приміщення в обох вищезаса-
даних частинах. А саме: про унормовані законом
з дня 19. лютого 1929 р. (В. з. Ч. 16, поз. 35)
т. зв. карні мандати, себто право начальника
громади накладати кару за дрібніші проступки,
зідтак про громадських та окружних писарів,
повитух, громадську службу та про gospodar-
ку тимчасових повітових виділів в Галичині.
Зокрема належить згадати дві справи. Перед-
усім справу української мови в самоуправних
установах. В короткім, яснім викладі подає ав-
тор правний стан цього питання і вказівки, як
маємо берегти в громадській самоуправі прав
нашої мови. Другою цікавою справою є спра-
ва оплати, яку мають платити за мешкання у-
правителі шкіл.

Заслугове врешті на спеціальну увагу гермінар важніших чинностей сільських і міських громад, який може в великій мірі улекшити зверненням громад їх урядування. Цей термінар каже, які чинності і в яких речиннях мають бути виконані та покажується на відповідні законні постанови. Так цей термінар, як і зразки візників, жалоб і інших подань, які найчастіше можуть траплятися у громадських справах, творить також велику цінність порадики пос. Целевича. Всіх тих зборів є 16.

Порядник про громадську самоуправу являється великим придбанням народньої праці і без сумніву стане конечним і невідлучним порядником не тільки для громадських рад і зверхностей, але для кожного, хто має яку-небудь стичність з громадськими справами. Ця книжочка повинна йтись у підручній бібліотеці кожного народнього діяча, а громадські зверхности повинні її обов'язково закупити з громадських фондів або з особистих коштів.

жертву... жіноцтво. Жертва була тим левша, що Мусоліні, як відомо, бачити у жіні тільки матер і тому не уважав за потрібне розвивати в ній якісьбуь інші, прикмети, що могли би відбутися на цьому її безпосередньому завданню.

Але Ватикан був радий знати про це, і, зрештою, і собі з мертвої точки: „Займи 6, пише „Осерваторе Романо“ підкреслювати важливість цього об'єкту. Відриваючи всякого експерту, складання всякої гімнастичної форми, що належить більше до мужеських пірал, заборона мішаного спільного виховання, — все те, як ми бачимо, з живим задоволенням відповідає пунктам християнської доктрини у цьому найделікатнішому пункті громадського виховання...”

Відповідь ватиканського органу нашла для нас цікавий відгук у фашистських колах, і от нараз ми довідаємося про відвідини папи секретарем партії Тураті, — відвідини, що викликали розуміле зацікавлення в цілому світі. „Важливість цієї поїздки, лише „Коррєре делла Сера“ є очевидна, і цілком непотрібно, і скажемо навіть певільно, підкреслювати її багатством коментарів. Політичний факт має цілком ясне значіння: його важливість у самій поїздки...“ Це є перша акція, цілком політичного характеру, яку голова католическої церкви дав представникові фашистського режиму. Розмова тяглася більше години. Ніхто не був при ній присутнім, і тому не можна сказати нічого конкретного про її зміст. Можемо лише здогадуватися, що досягнуто дійсно нову згоду, бо її офіційний комунікат партії підкреслює з задоволенням слова передової „Оссерваторе Романо“ (написаної вже після побачення), що в ній ватиканський часопис, вітаючи роковини підписання літеранських пактів, означає функції держави і визнає, що вона має „панувати зі всіма своїми непорушними правами і безперечними обов'язками“, та зі свого боку признає перші всі права, що походять з її божественної місії.“

„Коррієра делла Сера“ пише: „Держава певно не може відмовитися від свого обов'язку колективного виховання; але коли вона, реалізуючи це своє завдання, виконує його відповідно до шляхотних ідеалів моральності, відповідно до християнських традицій, — то хіба цим самим не досягається вже згоди, поклад всіми конфліктами що ще існують у ідеологіях? Коли теорія поділяє, то практика єдине; і держава і церква мають таке величезне поле до оброблення, що кожна в своєму обов'язку діляння може спокійно відсунути у дальший вут головні принципи ідеологічної незгоди“...
Евг. Онацький.

Евг. Онацкий.

В боротьб. зі шкільними само-
вбивствами.

В розділі „Новинки“ часопису „Діло“ з дня 1. і 4. цього лютого находимо коротеньку замітку про самовбивство учня 7. класу самбірської гімназії М. Дінстага.

Ця замітка серед „новинок“ може пройти непомітно для читача, а проте вона трактує про трагічну подію в житті нашої школи — про передчасну смерть відзначуючого учня-юнака з причини злої нотатки з історії. Треба сподіватися, що слідство у цій справі встановить, оскільки правдиві відомості, що подає їх „Діло“, — що винуватцем цього самовбивства є учитель той гімназії проф. Монд, який помстився на М. Дінстагу злою нотою зі свого предмету за незначну шкільну провину цього учня. Але незалежно від того, що виявить це дододження, самовбивство учнів з причини злої ноти з успіхів чи поведінки свідчить про нездоровий дух самої школи. Отже навіть і тоді, коли дододження виявить, що проф. Монд справедливо оцінив злою нотою успіхи М. Дінстага зі свого предмету, все-ж не можна буде цілком зняти зі школи вину за самовбивство учня, бо школа не зуміла надійно виховати волі цього учня, себто не виконала одного з важливих своїх завдань.

На жаль, сучасна школа не може обійтися без нот, а тому сучасна педагогічна думка не-
впинно працює над відшукуванням тих заходів,
які моглиб паралізувати приріст наслідки, які
неминуче сполучаються з сучасною системою
кваліфікації успіхів і поведінки учня.

Питання про ці заходи не може не цікавити нашого громадянства, бо справа йде тут про те, як оминути в житті школи найбільше трагічної події — дозволення свого існування особою, яка ще власне не починала життя, а лише стояла, так сказати, на порозі життя. Отже дозволю собі на сторінках загального — не фахового — часопису стисло визначити ті заходи, які встановлює сучасна педагогіка в боротьбі з негативними наслідками кваліфікації успіхів і поведінки учнів, а, значить, посередньо — в боротьбі зі шкільними самовбивствами.

По-перше учитель ніколи не має ображати людської гідності у своєму учневі, які ще не були його успіхи чи поведінка, а, навпаки, все повинен підсилювати його енергію та підкреслювати ті добрі риси, які в ньому є, пам'ятаючи, що людське поводження може виправити навіть того, хто вже втратив людський образ. А тим часом, скільки ще й досі є шкіл — навіть з числа тих, що претендують на ім'я „азірованих“, — які визнаються капітальським тоном поводження з дітьми та в яких діти, навіть юнаки, кваліфікуються такими епітетами з боку своїх учителів, які не все можна прикласти до тварини. Нехай для нашого учительства на все залишаться в пам'яті слова видатного педагога М. Пирогова, що працював у нас в Україні, — „треба шанувати не тільки старість, але й молодість“.

По-друге, учитель, якщо він має діло з учнем, який зле вчиться чи поводить, присвячує цьому учневі особливу увагу, — він поважає про те, щоб познайомитися докладно з умовами, в яких перебуває цей учень, вжити заходів для поліпшення цих умов, навіть найближчі взаємини з батьками цього учня, що спільно з ними працювати над виправленням цього учня.

По-третє, школа за допомогою спеціальної організації — Батьківського Комітету — встановить найтісніший зв'язок з родиною, щоб спільно з нею вирішувати найважливіші питання шкільного життя, особливо щодо виховання дітей. На засіданнях Батьківського Комітету школа систематично інформуватиме батьків про успіхи й поведінку учнів, старатиметься виховувати батьків у тім напрямі, щоб не вживали суворих кар за малоуспішність чи за поведінку своїх дітей, бо це тільки призводить до душевного стану дітей і може спонукати їх до самоубивства. Дружній співпраці школи з родиною є також певною передумовою створення нової школи, як це бачимо на прикладі Австрії, де в останній час вдалося перевести життя таку реформу школи, яка притягає до себе увагу всього світу.

Накінеш, учитель у школі й поза школою вестиме з учнями розмови на теми, пов'язані з вихованням волі, — учитель зверне увагу дітей на те, що людське життя складається не тільки з радощів і успіхів, але й з горя та невдач, але людина не мусить вдаватися в тугу, а повинна навчитися поборювати невдачі, загартовувати свою волю, щоб бути мужнім переносити в житті всі удари, які припадуть на її долю. Та й усе навчання в школі буде перейняте такими методами, які привчатимуть учнів поборювати перешкоди, виявляти активність та загартовувати свій дух і тіло.

Тільки додержання всіх цих приписів утворить у школі те середовище, яке сприятиме вихованню у нашої молоді сили волі, якої так бракує нам у житті.

І коли в тій чи іншій школі трапляється трагічна подія — самовбивство учня з причини злості проти науки чи поведінки, то можете бути певні, що школа не виконала згаданих тут приписів громадянство старается тоді відшукати причину, що спонукала учня до самовбивства.

Неваже треба аж такої трагічної події, як самовбивство учня, щоб наше громадянство зацікавилось долею тої нещасної школи й своїх дітей, що вчать в ній?

Було дуже прикро, колиб і надалі грома-
дянисть виявляла свій інтерес до шкільних
справ лише у зв'язку зі шкільними самовби-
ствами, замість того, щоби за посередництва
Батьківського Комітету брати активну участь
у шкільній справі та спільно з учительством по-
вести цю справу так, щоби наша школа стала
для дітей, що вчаться в ній, справді школою
життя й радощів, а не школою смутку й навіть
передчасної смерті.

10. II, 1930. Прага.

Ст. Сірополько.

Зміни в польському уряді?

У зв'язі з конфіскацією при-... марш. Пшеулькам, прем. Бартоломі, мін. скарбу Мату-... опозиційна, головним чином "лізиска преса, заповідає м'яси на становини двох міністрів. Мав би уступити міністр освіти Чернінський та міністр праці поля. Пристор, проти якого соціалісти приготували внесення заяви про звільнення. Становище міністра освіти залишає проф. Токар-... з Львова або директор департаменту віро-... виставляють у мін-стві освіти гр. Потоцький. Коли баняки до уряду не підтверджувати тих чуток.

Новий голова військ. ком'с'ї.

У суботу 22. лютого маршал союзу скликав засідання військової комісії для вибору голови комісії. Пос. Тромбчинський (НД) пропонує кандидатуру Павонка (ПНС), тому, що член ББ. був би неадекватним на це становище, бо військова комісія мусить критикувати мін-ство військових справ, а клуб ББ не в доволі незалежний від міністра військових справ, щоб міг перекладати таку критику.

Пос. Косцялковський, дотеперішній голова комісії, швидко визначив, що зрікається головіства та що ББ не рефлектує на вибір свого кандидата. Після тієї заяви, комісія вибрала головою пос. Павонка.

Сенатська скарбово-бюджетова ком'с'я.

Дня 22. лютого на засіданні сенатської скарбово-бюджетової комісії прийнято проєкт закону про виплату залишкового мешканцю додатуку за 1928 р. держ. функціонарям. Описав комісія задіяла ват. прелімінар мін-ства почт і телеграфів. У дискусії сен. Галушинський п. дїє, що заборонено користуватися українською мовою при телефонічній комунікації у Львові. Відповідав віце-міністр почт і телег. Добровольський.

Канц. Шобер у Берліні.

Дня 22. лютого приїхав у Берлін австрійський канцлер Шобер. Його вїтали на дїрці: німецький канцлер Мюлер, мін.стр. Курціус, австрійський посол у Берліні д-р Франк і члени австрійської колегії. Були теж послы Фінляндії та Литви.

Поводили була в канц. Мюлера пол.т. конференція. Взяли в ній участь: канц. Шобер, канц. Мюлер, мін.стр. закорд. справ Курціус, австр. посол у Берліні, німецький посол у Відні та завісн обох держав. На обіді, виданим у честь канц. Шобера, канц. Мюлер у промові зазначив, що гостина австр. канцлера припадає на час, коли Німеччина має ухвалити важні постанови. Німеччина має перед собою ще тяжкий шлях. Відбудеться, що на цьому шляху найде Німеччина в австр. братах вірних товаришів. Щастя й успіху Австрії Німеччина відчуває як власне щастя. Канцлер Шобер у відповіді зазначив, що хоч по війні обі держави були засуджені на власні сили, то доли заціснила ще більше їх співвогугу. В дїях, коли Німеччина стане перед konieczністю ухвалення важних рішень, може бути певна, що Австрія зустріне з нею в братнім почуванні.

"Фос. Цтг." пише: В Берліні можна було представити Австрії асудувати все, про що німецькі представники не важалися досі голосно говорити. В Гааг одержала Німеччина й Австрія свободу діяння. Справа в цьому, щоб Европа зрозуміла, що можна, щоправда, здержати, але годі перешкодити здійсненню ідеї німецької єдності.

Виборча перемога японського уряду.

Райтерове Бюро повідомляє з Токіо про такий вислід виборів: урядова партія (Місєто) 273 мандатів (здобула 101), опозиційна партія (Сеймаї) 174 (втрапила 73), пролетарі 5, незалежні 5, інші групи 9 мандатів. Тому, що уряд має перевагу більшість, мотиме далі без трудно вести свою господарську та суспільну політику.

Замах на Троцького?

Вид. німецька фірма в Берліні Фішер, (яка видає твори Троцького) одержала з Праги від журналіста Гейриха листа, що рос. емігранти в Празі, бувають члени бандардських формаций, приготували замах на Троцького на Княжих Острвах біля Праги. Автор листа зазначає, що не є прихильником Троцького, однак цікавиться долею комун. засланця. З кол. комун. опозиції зараз пов. доміла Троцького про зміст листа. Німецька влада зацікавилася цією справою. Троцький амбасада в Берліні одержав відносно листа.

Амністія в п.вд. Тиролі.

Мусоліні проголосив амністію насуджених німців і півд. Тиролу. М. і. вийшов на волю д-р Кінер із Бопону, засуджений за протифашистський діяльність на три роки конфігування в Польві.

Проти рел. переслідувань у СРСР.

Білгородський патріарх Дмитро вислав від сербської православної церк. протест проти релігійних переслідувань у СРСР до всіх православних автокефальних церков, а також до кентенберзького єпископа. Протест зазначає, що світова історія не знала ніколи подібної боротьби проти церкви та проти Бога. Патр. арх. накликає цивілізовані народи зробити к'нець терпінням народів СРСР, які переживають переслідування перших христ'ян і визнає всі правосл. церкви багаті Бога, щоб спас церкву і нар.д СРСР.

У Нью-Йорку відбулася спец. конференція конгрегації синагог в Америці в справі релігійних переслідувань у СРСР. Постановили на суботу 8. березня настановити спеціальні молебні для відняння переслідувань.

Московський совіт зажадав від жидівської громади в Москві, щоб до 14 днів віддав тамошню велику бібліотеку на робітничий клуб фабрики "Серп і Молот". Управа жид. громади просила ВЦВК. уважити цей розпорядок.

Ватикан не переговорював із СРСР.

Із Чита зі Ватикано заперечують чутки, буд-то би Ватикан переговорював із Москвою в справі заключення конкордату. Такі вісти оголошала закорд. преса і з них виходить, що Ап. Столиця в 1927 р. старалася дійти до порозуміння із СРСР та алобути офіц. визнання католицької церкви більшовицьким урядом. Ап. Столиця ніколи не робила таких заходів, лише все протестувала проти переслідувань не лише католиків, але взагалі релігії в СРСР. Протести зареєстровані в історії дипломатії світа за ост. роки. Ап. Столиця не переговорює й не може переговорювати з державою, що не признала свободи релігійних визнань.

Отворення інституту Сх. Європи в Вильні.

Дня 23. лютого отворено в Вильні науководослідний інститут Сх. Європи. Президентом інституту вибраний проф. Із. Розадовський, директором пос. Биджевич. Інститут буде в бувш. палаті Тишкевичів.

Зі спортивного життя.

Лехія-Україна 1 : 0 (0 : 0, 1 : 0, 0 : 0).

З початку переважала Лехія, пініше гра, що стояла в загальному на високому рівні, вирівнялася. Україна виступила в ослабленому складі (без Гофрика і Петрова), тому вилетіла 1:0 можна вважати корисним для наших молодих гравців. Публики ок. 300. Суддя п. Сабатовський. Крижниця: АЗС (Варшава)—Погонь 0:0. АЗС (Варшава)—Лехія 2:0 (0:0, 2:0, 0:0). Чорні—АЗС (Вильно) 1:0.

Нагорода за найліпші спорт. успіхи.

Директоріят фашистської партії в Римі настановив нагородити 10 тисяч лірів для студента-фашиста, що здобуде п. р. диплом "Кум ексміа ливле" та найліпшу кваліфікацію в спортивних змаганнях.

НОВИНКИ

— Релізі. В суботу 15. п. м. раненько переведено ревізію у члена надр. ради кооперативів в Зашкові п. Миколи Мотинка. Трус не дав ніякого позитивного вислуду, а й не знати, за чим поліція шукала.

— З українського наукового життя за кордоном. Дня 24. лютого 1930, в год. 8. вечором в археологічний салі німецького університету в Берліні відбудеться в німецькій мові виклад доп. д-ра В. Залозецького п. з. "Богородчанський іконостас, зворотна точка в історії східноєвропейського малярства. Виклад відбудеться зі світляними образами.

— Новий львівський воєвода. Офіційно оголошено іменування Ігн. Трояновського, повітового старосту у Володимирі Волинським, начальником відлду воєніського уряду у Львові з рівночасним порученням йому виконувати обов'язки воєводи у Львові.

— Відвідування хорих в львівських лічницях. Згідно з розпорядком тимчасового санітарного Відлду у Львові, відвідувати хорих у лічницях від 1 квітня можна тільки два рази в тиждень, то є в четвер і неділю від год. 14 до 16, а не як досі мочия.

— Спроневірення в поштовім уряді в Корчові. В поштовім уряді в Корчові, пов. Рава Руська, урядничка Ольга Висльова спроневірила 50.000 золотих і зі страку перед карою, втікла до Бразилії. Виявилось, що вона вивирала грошові листи та інші цінні поштові посянки.

— Страйк кравецьких робітників у Варшаві. У 20. лютого в Варшаві відбув страйк кравецьких робітників. У страйку бере участь 300 осіб, які є організовані у союзі робітників одягового промислу.

— Внук Міцкевича дістане сконфіскований маєток. Апеляційний суд у Вильні розглядав справу д-ра Людвіка Гурецького, внука Адама Міцкевича та Антона Гурецького, які вислали скаргу проти конфіскації їх маєтку Душентів. Цей маєток був сконфіскований 1833. російською владою за участь членів їх родини в польських повстаннях. Суд анулював конфіскацію і внук Адама Міцкевича дістане свій маєток назад.

— Що пише Бернард Шоу? Англійська преса повідомляє, що Бернард Шоу пише нову драму на тлі світової війни. Драма ця матиме чисто сатиричний характер, акція відбуватиметься в Лондоні і Парижі і одні й ті самі події будуть освітлені зі становища Англії, Франції та Німеччини, чим автор хоче висміяти "об'єктивність" освітлення історичних явищ. Шоу каже, що він завидує Ремаркові слави і тому порішив написати драму на тлі світової війни так як Ремарк написав свій твір.

— Внук імператора Франц Йосифа вженівся. Архикнязь Клеменс Сальваатор оженився з графинєю Марією Маргаретою. Архикнязь є сином Франца Сальваатора й архикнягині Марії Валерії, має 25. літ життя. Весілля відбулось дуже величаво, при участі багатьох членів давньої імператорської родини. Шлюб відбувся у т. зв. "Шоттенкірхе".

— Великі дощі по 8 літах посухи. Як відомо, в Австралії часто бувають великі посухи, які тривають і по 10 літ. На днях у краях Австралії, де населення не бачило дощу 8 літ, упали великі дощі, які очевидно викликали велику радість серед тамошніх рішників і серед цілого населення.

— Масарик прислужився державі. Чехословацький парламент ухвалив проєкт закону згідно з яким у салі парламенту має бути прибіта табличка із написом: "Т. Г. Масарик прислужився Чехословацькій державі". Рівночасно ухвалено асигнувати для Масарика 20 мільонів корон, які він має ужити на гуманітарні й культурні цілі. Обидві ухвали відбулись з нагоди 80-ліття уродина Масарика.

Ціни набілу у Львові.

"Маслосока" платив кооперативам дня 22. лютого п. р. за масло експортне солоне й несолене прїма по 5-30 зол. за кїлограм; за літру молока 0-35 зол. за літру сметани 1-50 зол.; за копу яєць 6-20 зол.

Студентські справи.

З Секції Правників при УСГ у Кракові.

Секція Правників при Українській Стуз Громаді в Кракові подає до відома заінтересованим отсе: Зогляду на надмірне переповнення на правничому відділі подання в справі переходу з інших університетів до краківського подаються відмовно і всякі заходи в тому напрямі будуть безпредметові. Річні іспити відбудуться тільки перед феріями і починаються 1. червня. В поваканійному речинні будуть допущені винятково лише ті, що між 1. І і 1. VII. 1930. відбували військову службу чи вправи. Подання про допущення до іспиту з залученням індексом і свідоцтвом зрілості в оригіналі треба вносити від 20. IV. до 10 травня на І. (першому), а до 15. травня на вищих роках. Подання, внесені пізніше, будуть відкиннені.

Альманах в 10-ліття "Каменярі".

Кружок українських гірничих та гутничих студентів "Каменярі" у Пшібрамі в цім році припадає 10-літній ювілей його існування. Цю подію хочемо відмітити виданням кружкового Альманаху. Альманах мав би охопити життя та діяльність кружка за минуле десятиліття, а крім нього має бути відведене місце для т-ва українських студентів "Ватра" у Пшібрамі, котре існувало вже перед війною та українській колегії в Пшібрамі, котра від 1918 по 1926 р. була доволі чисельна й існує ще й тепер. Таким чином Альманах передавав би життя не лише самого кружка, але також інших українських чинників у Пшібрамі, що зробить його ще більше цікавим. Видання Альманаху зв'язане з більшими грошовими видатками, котрими, на жаль, наша організація не розпоряджає. По приблизним підрахункам Альманах в 4—5 аркушів друку, зі 6—7 знімками, декількома діаграмами та артистично виконаним за-

головком мав би коштувати около 3.500 ч. к. На загальних зборах кружка з 19. січня ц. р. довший нараді рішено заснувати Фонд Альманаху та віднести до старших членів нашої суспільності з закликом по грошеву поміч кружкові на цілі, котра заслуговує уваги та підтримки. Отсим шляхом звертаємося до наших старших товаришів по фаху та прихильників видання Альманаху зі ширим проханням допомогти нам, а ми доложимо всіх зусиль, щоб Альманах відповів своїм завданням. Жертв просимо слати на адреси: в краю — інж. С. Пастернак, Українське Техн. Т-во, Львів, Ринок 10. II, а на чужині: Spolek ukrajinskych panskych akademiku „Kamenjari“, Pribram, CSR

Дописи.

ПЕРЕМІШЛЬ. (В 35-ліття „Сокола“). Соціалістичне Перемішля в доколичинних сіл відбуло недавно свято 35-ліття роковин існування українського „Сокола“. На естраді Робітничого Цому виступали перед битком наповненою аудиторією одні чети за другими, презентуючи вислід своєї праці. Дописи соколяків попередили дуже гарна промова побратима д-ра Загайкевича Володимира. Промовець звернув увагу на те, що кожна подія в нашій історії проявлялася в пісні. Аж до війни пісня наша проявляла все сентимент тужливий. Пісні про калину знаменували заводи якійсь сум. Часи всесвітньої війни, в якій в рядах Січових Стрільців і Української Армії переважали наші соколи, відбилися також в пісні. Ця пісня, не втративши нічого з національного характеру, показала вже більше активною. В ній проявляється вже нова думка, що кличе до діла: „А ми твою калину підйемо!“ Поклик Сокола: „Бодімся!“ відбився вже в зміні пасивного характеру на активний. Приреченим вірно стояти при соколяцькій прапорі закінчив бесідник промову, нагороджену невтомкою оплесками слухачів. Продукції розпочав мішаний хор з Бушкович (30 осіб) і Перемішля (34 осіб) в супроводі дуету оркестри з Радими (20 осіб). Всі мушкетери в одностроїх, жінки в гарних, охайно вишиваних білих блузочках і гра-

товних спідничках. Дирігент побр. Чубинський Олександр може бути вдоволення і зі співу і з гри. Публика привала виступи стрічала вже аж до голосні прояви вдоволення стрічала вже аж до кінця всі дальші виступи соколяцьких чет, які виправляли під звуки соколяцької оркестри з Радими. Представлено вільні вправи 12-ти жінок укладу побр. проф. Гайдучка Степана, аркан, виконаний 8 соколяками, одягненими в дуже гарні гуцульські строї, коломийку, виконану 4 жінками укладу побр. Ярославича Осипа та дуже трудні вправи на двох вільностоячих драбинах, що їх виконало 10 соколяків, одягнених в білі блузочки і темні штанички. Вже були укладу початківця перемішського „Сокола“, побр. проф. Поліха Теодора. З мужеських вправ виведено 3 вей (10 соколяків) вільні вправи (14 соколяків), рівнож укладу проф. Гайдучка та вправи світлячними булавами, виконані бравурно побр. Гнатиком Володимиром. На музичну частку — окрім вступного соколяцького гимну, виконаного міш. хором в супроводі оркестри — зложилися хоральні твори: Ярославича „Не здавай ворог нас“ і „За Україну“, Кошиця Ол. „Журба“, „Косив козак сіно“ та „Гей я козак з України“ в оркестральна віванка народних пісень. Декламація побр. Савчака Володимира твору Яреми „Стрілецька пазка“ доповнила програму. Надпрограмою додано ще сольовий танець „Гонта“, виконаний побр. Ярославичем Осипом. Всі точки виконано публічно перш на цім святі. На салі і перед салею панувала ввірчений порядок, удержування 30 соколяків з Болестратич під командою голови п. Колюха Миколи. До гарного переведення цілого вечора причинилися соколи з Бушкович і Дрогова. Також із Сідця прибуло кількох соколяків до поміч. Оркестру організував майже з нічого о. Черкавський Іван з Радими. Організацію свята перевели головню побр. Сенечко Осип, начальник Поліха Теодор, Чубинський Олександр, Волянська Володимира і Сенечкова Ірина. Голова д-р Навроцький Степан може бути вдоволення з праці соколяцької старшини. Вечір закінчила промова заст. голови „С.Б.“ побр. Будзівського Альфреда, виголошена по рапорті, відібраним верховним начальником українського соколяцтва

побр. Трільом Михайлом. Перемішський „Сокол“ може служити іншим гніздам за вяр до наслідуюння

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Дмитро Дорошенко: По рідному краю. (Подорожні враження і замітки). Видання друге, перероблене і доповнене. „Популярна книжка“ 1. Львів 1930. Накладом Мих. Гавриля. Стор. 156. Форм. 8°. Зміст: I. По гетьманщині: Глухів; 2) Тихий закуток; 3) Новгород Сіверський; 4) Гетьманський монастир; 5) Чернігів; II. По Волині: 1) Берестечко; 2) Почаїв; 3) Крем'янець; 4) Луцьк; III. По Поділля: 1) Камінець; 2) Жванець; 3) Хотин; VI. Чигирин; V. Бахчисарай.

Сильвестр Калінець: „Сміх і правда“. Том I. Вид-во „Світанок“, Львів, 1930. Стор. 160. Форм. 8°. Зміст: Моя автобіографія; I. Сміхотвори про панів; II. Сміхотвори про мужиків; III. Сміхотвори про жидів.

О. Цок: Граф фон Габенікс, комедія на 2 дії. Львів, 1930. Вид-во „Русалка“.

„Юрза Мурза“, з німецького переробив і доповнив Юра Шумелак. Образки зладив арт. малар О. Курилас. Львів, 1930. Вид-во львівської філії „Українського Т-ва охорони дітей і опіки над молоддю у Львові“. Ч. 3.

ЖУРНАЛИ:

„Книголюб“ видання українського Т-ва прихильників книги. Кв. III.—IV. Прага 1929.

„Молоде Життя“, журнал Українського Пласту, Львів; лютий 1930. Рік X. Ч. 2. (71).

„Сільський Господар“, орган Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Львові. Річник XVI. Ч. 4.

„Przegląd Polityczny“, czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Warszawa, grudzień 1929. Zeszyt 6.

„Зиз“, журнал сатири і гумору. Рік VII. Ч. 4. Львів, лютий 1930.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 24. лютого, год. 7-30 веч.
„Княжна Шіаго“.

Малий Міський Театр:
Понеділок, 24. лютого год. 7-30 веч.
„Панна з дипломатії“. Ціни знижені.

Театр реві „Лонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Понеділок, 24. лютого „Тіа-бом“. —
Дві вистави: год. 7-30 і 9-30. веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова філм „Крилата флота“ (з Рамон Новаро).

КАСІНО: Жінка на місяці.

КОЛЬОСЕЙ: Золота фарма. Втекла мені переліточка.

ЛЕВ: Люди без обличчя (Гарі Піа).

МАРУСІНКА: Перед присудом (Ольга Чехова, Анна Мей Бонг).

ОНІА: Маріонетки життя.

ПАЛІАС: Звукова філм: „Діна орхідеа“ (Ірета Гарбо).

ПАП: Білі ночі.

ПАСНІЖ: Звукова філм: Оборонень у масі, Комонти тижень і ам. комедія.

ПРОМІНЬ: Мадарська раисодія.

СІДЛЕВ: Сповідь жінки (Пола Негрі і Ельстера Радестон).

ФІЛІМОРИНІА: З дна на дна (Ферд. Гетас).

АМІМЕРА: Любовні авантюри (Гарі Піа).

УТІА: На позоріші.

Програма радіо.

вівторок 25. II. 1930

Варшава (141,7) 17-15 Популярний концерт Крані (312,8) 16-15 Концерт. Гельсінгфорс (211,4) 19-15 Радіооркестра. Лондон (356,3) 19-40 Квартет Гайдучка. Берлін (41) 6-30 Концерт з Лисса. Стокгольм (436) 7-30 Музична академія. Лянгенбер (473) 17-30 Театр Шуберт. Шопена. Прага (457) 19-30 Театр Дворжак. Брюссель (509) 18-0 Концерт калед. Сідлева. Відень (516,3) 19-30 Концерт калед. Сідлева і концерт унїв. симфонічного хору. Москва (825) 19-00 Концерт з Ленинграду Ленинград (1000) 19-00 Концерт молодих музикант. Харків (1304) 19-00 Популярний концерт на рюк (17,5) 19-35 Грамозвонки плати

Середа 26. II. 1930.

Варшава (141,7) 16-15 Трансмисія в Вільна. Крані (312,8) 17-45 Трансмисія в Варшаві. Гельсінгфорс (211,4) 18-15 Радіооркестра. Лянген (259) 18-30 Концерт солістів. Братислава (279) 16-00 Жидівські пісні. Лондон (356,3) 16-25 Класична музика. Берлін (416) 17-30 Памела Веденді, спів при штурі. Стокгольм (436) 19-50 „Селівський ширин“. Лянгенберг (473) 17-30 Концерт. Прага (457) 20-00 Саванський вечір. Брюссель (509) 8-00 Концерт радіо-тріо. Відень (516,3) 20-05 Народна музика Рига (525) 16-00 Концерт. Мюнхен (534) 16-35 Програма для дітей. Буапешт (550) 19-25 Квартет Бекефі. Москва (825) 19-30 Вечір Ліста. Харків (1304) 19-40 Концерт. Париж (1725) 16-45 Популярний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Курс для провідників захоронення діточих садків отримують т-ва „Рідна Школа“ і „Захоронення“ у Львові. Курс буде тривати від 1. бер. сн до 1. червня 1930 р. На курс приймуться кандидати зі семінарійною матурою. Місячна плата за науку 15 год. Заміснені кандидати мусять самі подбати про призначення. Зголошення приймає „Рідна Школа“, Ринок ч. 10. II.

З Українського Технічного Товариства. Вилуч. жж. Северина Пастернака на тему: Визначення підземних вод і мінеральних покладів геофизичними методами — відбудеться для 26. п. м. в 18 год. в доміні Товариства Ринок ч. 10. II.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Годовні тільки найкращі чорнік прецизійні годова за тютюну і на сати від десятих літ з наїдишньої сторони знала фірма Іоанн Гельсінг-райх, Львів, пл. Мажорська ч. 5. 1002 4.

МЕБЛІ НА РАТИ: тютюнові шини; також тапировані меблі, власного виробу — наадаєшесь в **Доротеум** Льва Сапги 34. телефон 1531. 43 29 7

ВОЛОДИМИР ГОРОДИЛОВСЬКИЙ. Заріє, 19-2 р. уважкою згублену високою к шкільну, нитану через 11165. Золочів. 1507 1-3

МОЛОДИЙ вдовець, державний урядник, багатий, господарний, камуть пристійний ожениється з панною подібний прижит. — Зголошення із зницюю звертати до Адміністрації під „Можливість“. 1509 1 1

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“ також біжутерія власного виробу, поручає: Дюбровський Г-р. Гольд-жеський, Львів, (Готель „Жорна“) — Догодні умови. 1195 7-7

УНЕВАЖНОЮ згублену військову книжечку, виставлену через ІКУ Володимир Воз. на назавше Давид Сіхарук, р. 1889, Галичини, гр. Одеськ. 1491 3-3

У КУЛИКОВІ, 17 km від Львова, адвокатська канцелярія в дуже до-дньому місці до відступлення. — Зголошення до канцелярії д-ра Р. Перфеш-кого, Кулики. 1499 2-3

І ТЕПЛЕГЕ ГНА, поважна жінка, добра господарина, обияла би заряд доку у самітнього священика між Львовом і Колам. — Зголошення під „Поважна“ до Адмін. „Діла“. 1502 2-2

ГАРНИЙ, уладжений, фронтоний покій негайно до нинішню. — Зголошення ауд. Косинська ч. 9. I. пов 1504 2-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВІ ЕН ДУРДЕЛЛО

був лікар заграничних військ, спеціаліст скриних, венеричних і сексуальних недуг **та лікарської косметики** ордуане від 10. II. 14-16. в неділі і свята від 16-11. Гірське сонце. Вапофюр. Діатермія. Криотерапія. Сепатикова почевальні **Львів, вул. Потоцького ч. 11. I. п. 826** телефон 65 67. 85 7

Kalotrix

моментально усуває парплі.

Купувати в о. д-ра Вергуна в Сокаді.

1508 1-1

Хліборобе!

Бережи жит-
тя Твоєго
і родини
перед

огнем!

Хорони Твій добуток, у поті чога
зібраний врожаї перед

дощем
снігом
і заверхою!

Отже покрий Твій дім і стодоли
асбестовою - дахівкою

„Everitas“

яка є

огнетривала
непронакальна
й відпорна на морози
і спеки!

Скрий з Твоєго даху солому, гон-
ти й палу в покрій „Everitas“-ом.

По десятиках літ
„Everitas“ хоронитиме тебе так
само добре, як у першому дні!

Зміцнення дахового наляганя при-
пок: нинішню його „Everitas“-ом за-
ле, бо у плит потрібних на по-
кріття 1 кв. м. даху, важить де-
які 12 kg

Зажадайте точної оферти й зразків

Польської Фабрики
Асбестових Дахівок

„Everitas“

Кранів. Заблоце 37.

1800 1-9